

Informácia o aktivitách korešpondentov

Európskej nadácie pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok v Dubline za Slovenskú republiku

Bratislava, marec 2021

Network of European Correspondents je projekt Európskej nadácie pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions - Eurofound) so sídlom v Dubline (Projekt Network).

Eurofound je špecializovanou, tripartitne riadenou inštitúciou EÚ, založenou v roku 1975 na podporu zlepšovania životných a pracovných podmienok obyvateľov. V jej správnej rade pôsobia zástupcovia vlád a sociálnych partnerov z jednotlivých členských štátov EÚ a predstavitelia Európskej komisie. Za Slovenskú republiku sú do nej v súčasnosti nominovaní zástupcovia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, Republikovej únie zamestnávateľov a Konfederácie odborových zväzov.

V rámci projektu Network korešpondenti v jednotlivých členských štátov EÚ vykonávajú informačné služby pre Eurofound v štvorročných cykloch na základe výberového konania a kontraktov. **Korešpondentov** vyberá Eurofound na základe medzinárodného tendra. Funkciu korešpondenta za Slovenskú republiku získal Inštitút pre výskum práce a rodiny (IVPR) so sídlom v Bratislave a vykonáva ju nepretržite už viac ako 18 rokov, v súčasnej podobe projektu Network od marca 2006. V rokoch 2002 - 2006 túto činnosť vykonával predchodca IVPR v oblasti kolektívnych zamestnaneckých vzťahov (projekt EIRO). **Na základe úspešnej účasti v medzinárodnom tendri Eurofound v r. 2017 IVPR pokračuje v pôsobení národného korešpondenta za Slovensko v rokoch 2018 - 2022.**

V r. 2020 pracoval **tím korešpondentov Eurofound pri IVPR v tomto zložení:**

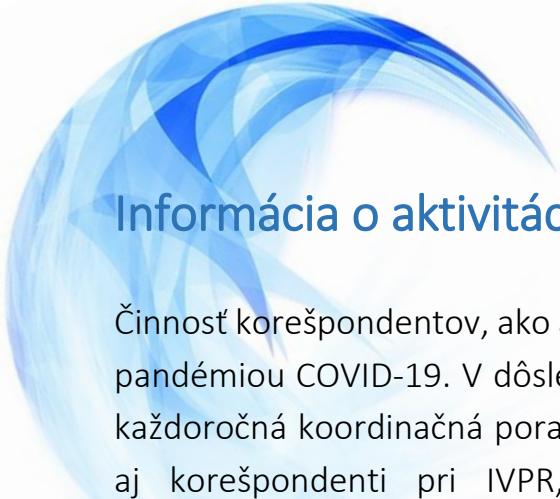
Ing. Ľudovít Czíria, CSc. (vedúci projektu), ludovit.cziria@ivpr.gov.sk

doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc., rastislav.bednarik@ivpr.gov.sk

RNDr. Miroslava Kordošová, PhD., miroslava.kordosova@ivpr.gov.sk

PhDr. Daniela Kešelová, PhD., daniela.keselova@ivpr.gov.sk

Informácia o aktivitách v roku 2020

Činnosť korešpondentov, ako aj Eurofound bol v roku 2020 významne ovplyvnený pandémiou COVID-19. V dôsledku pandémie bola už v marci zrušená plánovaná každoročná koordinačná porada v Dubline. Väčšina pracovníkov Eurofound, ako aj korešpondenti pri IVPR, prešli na prácu doma a celá komunikácia korešpondentov s Eurofound aj s externými spolupracujúcimi organizáciami na Slovensku, vrátane organizácií sociálnych partnerov, prebiehala výlučne elektronicky na diaľku. Okrem toho pandémia priniesla významné zmeny aj do tematického zamerania aktivít korešpondentov.

Aj za týchto nepriaznivých mimoriadnych okolností sa tím korešpondentov pri IVPR úspešne vysporiadal so všetkými prekážkami a úspešne zabezpečil spracovanie všetkých zmluvne dohodnutých štandardných aj osobitne objednaných výstupov pre Eurofound za Slovensko. Uvádzame stručnú charakteristiku realizovaných výstupov podľa jednotlivých tematických oblastí spolupráce.

Príspevky do tematických porovnávacích štúdií EÚ (CAR štúdie)

Riešenie nedostatku pracovných síl v členských štátoch EÚ

(doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.)

Správa sa zaoberala aktuálnou situáciou a prijatými opatreniami na riešenie chýbajúcej pracovnej sily na Slovensku (štúdia bola naplánovaná ešte pred pandémiou, kedy táto téma bola aktuálna vo viacerých členských krajinách EÚ). Boli uvedené hlavné odvetvia, povolania a regióny, kde sa nedostatok pracovníkov najviac prejavuje, aký bol vývoj za posledných 5 rokov a aké sú prognózy, aké dostupné štatistiky existujú v tejto oblasti, ktoré okolnosti/hybné sily vyvolali v odvetviach, povolaniach a regiónoch tento nedostatok a ako sa tam prejavila chýbajúca pracovná sila. V druhej časti sa charakterizovali diskusie a následne prijaté opatrenia smerujúce k riešeniu tohto problému, napr. v oblasti vzdelávania, mzdového ohodnotenia, v podpore zamestnávania zahraničných

pracovníkov a starších pracovníkov. Jednotlivé opatrenia boli popísané podľa obsahovej štruktúry dotazníka.

Opatrenia na integráciu osôb so zdravotným znevýhodnením na trh práce

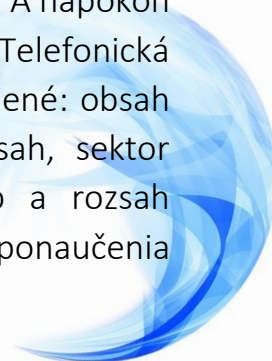
(PhDr. Daniela Kešelová, PhD.)

V prvej časti bola štúdia zameraná na objasnenie, ako reagovala politika v tejto oblasti na vplyv pandémie COVID-19, napr. aké konkrétne opatrenia boli prijaté, ktorých osôb sa týkali, ktoré inštitúcie iniciovali ich prijatie, ako boli pritom konzultované osoby so zdravotným postihnutím. V druhej a tretej časti štúdie boli prezentované konkrétne príklady opatrení prijaté na podporu týchto osôb. Konkrétne, Výpomoc so srdcom – asistent pracovného začlenenia a projekt BIVIO – stredisko vzdelávania a zamestnanosti pre osoby s intelektuálnym znevýhodnením.

Dopady krízy COVID-19 na mladých ľudí

(doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.)

Výsledky prieskumu Eurofound ukázali, že jednou z najviac ohrozených skupín pandemiou COVID-19 v EÚ boli mladí ľudia. Štúdia mapovala opatrenia, ktoré boli prijaté na podporu mladých ľudí na Slovensku. Podrobnejšie bolo analyzovaných šesť opatrení. O priamej podpore zamestnanosti mladých pojednávali dve opatrenia – Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní a Reštart pre mladých uchádzačov o zamestnanie. O sociálnej ochrane a prevencii ťažkostí vypovedalo opatrenie Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe. Na podporu riadenia kariéry, poradenstva a individuálnej podpory je zamerané opatrenie Praxou k zamestnaniu. Na podporu odborného vzdelávania, stáží a učňovskej prípravy je zamerané opatrenie Vzdelávanie mladých uchádzačov o zamestnanie. A napokon na podporu duševného zdravia u mladých ľudí bola popísaná Telefonická bezplatná on-line linka dôvery IPčko. U každého opatrenia boli uvedené: obsah opatrenia, mechanizmy poskytovania podpory, ciele, územný dosah, sektor uplatnenia, začiatok a trvanie opatrenia, kľúčoví aktéri, spôsob a rozsah financovania a účinnosť opatrenia. Tiež boli uvedené politické ponaučenia

a konkrétne odporúčania pre politické kroky. K tomu boli využité aj informácie od odborníkov z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Príspevky do štúdií o organizáciách sociálnych partnerov v odvetviach

(REP štúdie)

- Výroba a distribúcia elektriny
- Dopady pandémie COVID-19 na osobnú leteckú dopravu
(PhDr. Daniela Kešelová, PhD.)
- Dodávka a distribúcia plynu
- Dopady pandémie COVID-19 na osobnú leteckú dopravu
(RNDr. Miroslava Kordošová, PhD.)
- Výroba textilu a odevov
- Výroba potravín
- Nad-odvetvové organizácie sociálnych partnerov
(Ing. Ľudovít Czíria, CSc.)
- Profesionálny futbal
(doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.)

REP štúdie mapujú odvetvové združenia zamestnávateľov a odborov v príslušných odvetviach definovaných Eurofound podľa NACE Rev. 2. Ide o organizácie, ktoré majú členov z odvetvia, uzatvárajú kolektívne zmluvy a sú členom odvetvových organizácií sociálnych partnerov na úrovni EÚ. Štúdie boli realizované v úzkej súčinnosti so sociálnymi partnermi v analyzovaných odvetviach. Problémom na Slovensku sú chýbajúce organizácie sociálnych partnerov a absencia kolektívneho vyjednávania v niektorých odvetviach a niekedy aj malá ochota poskytovania údajov zo súkromných organizácií.

Aktualizácia existujúcich databáz Eurofound

(Ing. Ľudovít Czíria, CSc.)

Vypracovanie informatívnych záznamov/pasportov vybraných prípadov

reštrukturalizácie podnikov (European Restructuring Monitor - ERM Factsheets)

Pasporty reštrukturalizácie monitorujú prípady vytvárania nových pracovných miest alebo znižovania počtu zamestnancov v podnikoch na Slovensku. Do databázy pasportov sa zahŕňajú zmeny v počtoch pracovných miest, tak v existujúcich prevádzkach, ako aj v nových podnikoch/závodoch. Do databázy sa zaznamenávajú len prípady, kedy sa vytvorí alebo zruší minimálne 100 pracovných miest (alebo sa zmena týka 10 % zamestnancov v podnikoch s najmenej 250 zamestnancami). V r. 2020 bolo do databázy vypracovaných 15 prípadov reštrukturalizácie na Slovensku. Počet prípadov reštrukturalizácie bol ovplyvnený útlmom vytvárania nových pracovných miest počas pandémie COVID-19 a súčasne vďaka pomoci zamestnávateľom na udržanie pracovných miest nedošlo k významnejšiemu prepúšťaniu v podnikoch.

Podporné nástroje reštrukturalizácie (ERM Support instruments)

Bola aktualizovaná databáza podporných nástrojov, ktoré sa využívajú pri reštrukturalizácii podnikov a organizácií na Slovensku. Posúdila sa ich aktuálnosť a doplnili sa zmeny realizované od ostatnej aktualizácie. V r. 2020 bola požiadavka na aktualizovanie piatich nástrojov z databázy – garantovanie mzdy zamestnancov v prípade nesolventnosti zamestnávateľa, využívanie nástrojov na podporu udržania pracovných miest namiesto prepúšťania (bola doplnená o nové opatrenia prijaté v súvislosti s COVID-19), využívanie dohôd o pracovnej činnosti a dohôd o vykonaní práce pre externých zamestnancov, aktivity organizácie SARIO a využívanie priemyselných parkov a zón.

Databáza zamestnaneckých vzťahov (EurWORK)

Aktualizovala sa mimoriadne rozsiahla databáza Eurofound charakteristík kolektívnych a individuálnych pracovných vzťahov na Slovensku a jednotlivých členských štátoch EÚ. Databáza obsahuje takmer 350 parametrov rôznych

ukazovateľov charakterizujúcich zamestnanecké vzťahy v štyroch hlavných oblastiach: kolektívne vyjednávanie a kolektívne zmluvy, mzdy a spôsoby ich určovania, riešenie pracovných sporov, pracovný čas a jeho určovanie. V databáze sú vedené údaje v časom rade od r. 2012 a v r. 2020 boli doplnené a aktualizované údaje za r. 2019.

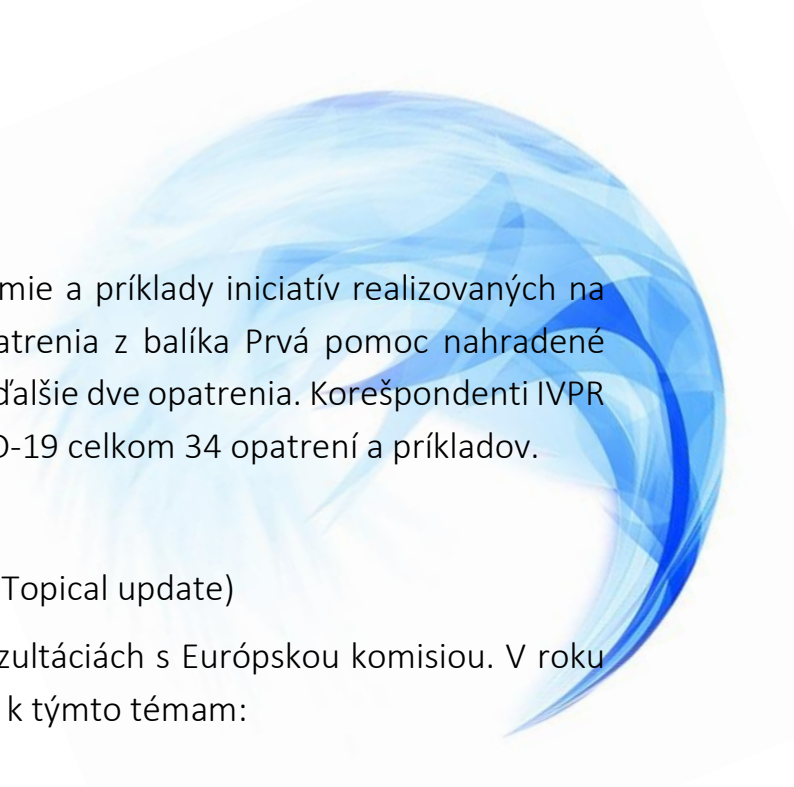
Databáza kontaktov Eurofound

Databáza kontaktov na najdôležitejšie partnerské a užívateľské organizácie na Slovensku, napríklad KOZ SR, NKOS a SOS, najväčšie odborové zväzy, AZZZ SR, RUZ, APZ, MPSVR SR, ZMOS, ÚPSVaR, NIP, ŠÚ SR, Sociálna poisťovňa a pod., bola rozšírená o ďalšie inštitúcie, napr. Centrum pre hospodársky rozvoj, INESS, Friedrich Ebert Stiftung, Globsec.

Spracovanie pravidelných štvrťročných a ročných správ za Slovensko

Štvrťročné správy (Latest developments in working life) podávali stručnú informáciu o vybraných najdôležitejších udalostiach vo vymedzených oblastiach, ktoré sa udiali na Slovensku v danom štvrťroku, napr. fungovanie kolektívnych pracovných vzťahov, sociálny dialóg, pracovné podmienky, mzdy, kolektívne vyjednávanie, pracovné spory, zamestnanosť a sociálne zabezpečenie.

Na začiatku roka korešpondenti vypracovali správu za 4. štvrťrok 2019 v štandardnom obsahu. V priebehu 1. štvrťroka sa objavila pandémia COVID-19 na Slovensku aj v EÚ a obsah štvrťročných správ sa podstatne zmenil. Ďalšie štvrťročné správy r. 2020 už boli zamerané výlučne na opatrenia, ktoré boli prijaté v súvislosti s bojom proti pandémie COVID-19. Eurofound k tomu vypracoval novú databázu EÚ o opatreniach, ktoré boli v jednotlivých členských štátoch prijaté. V správe za 1. štvrťrok 2020 korešpondenti v IVPR vypracovali do databázy prvých 11 opatrení za Slovensko, z ktorých bola väčšia časť o opatreniach prijatých vládou rámci projektu Prvá pomoc. V ďalších štvrťročných správach boli opatrenia vložené do databázy aktualizované o nové informácie, ako sa jednotlivé opatrenia využívali s praxi s využitím údajov správ Inštitútu sociálnej politiky, a boli vložené aj ďalšie nové opatrenia. Okrem týchto opatrení boli do databázy vložené príklady iniciatív vrcholových a odvetvových organizácií

sociálnych partnerov týkajúce sa pandémie a príklady iniciatív realizovaných na úrovni podnikov. Koncom roka boli opatrenia z balíka Prvá pomoc nahradené opatreniami Prvá pomoc Plus a vložili sa ďalšie dve opatrenia. Korešpondenti IVPR spracovali a vložili do EÚ databázy COVID-19 celkom 34 opatrení a príkladov.

Podkladové štúdie k špecifickým témam (Topical update)

Tieto výstupy zadáva Eurofound po konzultáciách s Európskou komisiou. V roku 2020 boli spracované podkladové štúdie k týmto témam:

- Využívanie nových foriem zamestnania a vplyv pandémie COVID-19, napr. práca doma/home office, výkon prác cez platformy, zdieľanie zamestnancov (*RNDr. Miroslava Kordošová, PhD.*)
- Právo na odpojenie sa zamestnanca pri práci doma a telepráci (*externe spracovali doc. JUDr. Marek Švec, PhD., LL.M. a prof. JUDr. Andrea Olšovská, PhD., Trnavská Univerzita v Trnave*)
- Príklady iniciatívy organizácií sociálnych partnerov a príklady podnikových kolektívnych zmlúv v súvislosti s pandemiou COVID-19 boli zaradené do databázy COVID-19 (*Ing. Ľudovít Czírja, CSc.*)
- Národné diskusie a opatrenia prijaté k prechodu na nízko-uhlíkovú ekonomiku na Slovensku a predpokladané dopady na rodiny (*doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.*)

Správa za Slovensko za rok 2020 (Annual Review)

(*Ing. Ľudovít Czírja, CSc., doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc. a PhDr. Daniela Kešelová, PhD.*)

Správa bola zameraná na popis najdôležitejších udalostí a zmien, ktoré nastali v priebehu roka na Slovensku vo vybraných oblastiach. Obsah výročnej správy za r. 2020 bol oproti štandardu doplnený o viaceré časti, v ktorých bola venovaná osobitná pozornosť pandémie COVID-19, jej priebehu a vplyvu na hospodárstvo, vybrané odvetvia (napr. zdravotníctvo, školstvo, cestovný ruch), sociálny dialóg a

zapojenie sociálnych partnerov do prípravy protipandemických opatrení, vplyv na zamestnanecké vzťahy a pracovné podmienky. Popri charakteristike politickej situácie a aktivitách vlády sa v správe prezentovali informácie o vplyve pandémie a najdôležitejších zmenách v týchto oblastiach: pracovný čas, legislatíva a kolektívne zmluvy, pracovné spory a ich riešenie, dopad krízy na vývoj miezd a ich určovanie.

Osobitne vyžiadané úlohy a iné aktivity

Zapojenie sociálnych partnerov do sociálnych a ekonomických reforiem

(Ing. Ľudovít Czíria, CSc. a doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.)

Štúdia bola zameraná najmä na spôsoby, formy a rozsah zapojenia organizácií zamestnávateľov a odborov na národnej úrovni na Slovensku do sociálneho dialógu k opatreniam pripravovaných vládou na zmiernenie dopadov pandémie COVID-19. Komentovali sa aj prípady, kedy k zapojeniu sociálnych partnerov nedošlo. V druhej časti mapovala zapojenie sociálnych partnerov do Národného programu reforiem v rámci procesu ekonomického usmerňovania členských štátov EÚ. V tretej časti bola venovaná zvláštna pozornosť vplyvu pandémie na fungovanie sociálneho dialógu. Štúdia nadväzovala na správu z r. 2019 a jej účelom bolo aj zhodnotiť, k akým zmenám došlo v tejto oblasti v r. 2020, osobitne v dôsledku pandémie.

Budovanie kapacít sociálnych partnerov

(Ing. Ľudovít Czíria, CSc.)

Správa mapovala situáciu vo vybraných organizáciách sociálnych partnerov, odborov (napr. KOZ SR, NKOS, SOS, OZ KOVO, MOV) a zamestnávateľov (napr. AZZZ SR, RUZ, APZ) z hľadiska potrieb posilnenia ich kapacít vo vymedzených oblastiach pre zlepšenie ich činnosti, napr. v oblasti inštitucionálneho, organizačného usporiadania, efektívneho zapájania sa do bipartitného a tripartitného sociálneho dialógu, úspešného vyjednávania, personálneho vybavenia, prístupu k expertízam, kvalifikačného vybavenia a odborných zručností. Osobitná pozornosť bola venovaná novým požiadavkám vyplývajúcim z

klimatických zmien, digitalizácie a obzvlášť pandémie COVID-19. V správe sa prezentovali aj niektoré existujúce príklady dobrej praxe v tejto oblasti na Slovensku, napr. výstupy národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu.

Rozšírenie nástrojov aktívnej politiky zamestnanosti - Opatrenie 1 Prvá pomoc

(doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.)

Príspevok podrobne charakterizoval Opatrenie 1 balíka Prvá pomoc zamestnávateľom, zamestnancom a živnostníkom, ktoré prijala vláda na zmiernenie dopadov pandémie COVID-19 (je uvedené aj v spomenutej databáze Eurofound COVID-19). Opatrenie bolo prijaté na podporu zamestnávateľov, ktorých prevádzky boli zatvorené rozhodnutím vlády na začiatku pandémie. V správe bolo Opatrenie charakterizované viacerými ukazovateľmi v jednotnom formulári navrhnutom Eurofound. Okrem obsahu opatrenia, jeho účelu, dostupnosti, platnosti a zdrojov financovania sa uvádzali aj doplňujúce informácie, napr. o zapojení sociálnych partnerov do jeho prípravy, praktické uplatňovanie opatrenia, informácie o počte podporených zamestnávateľov, objeme poskytnutej finančnej pomoci, skúsenosti s využívaním opatrenia.

Ročné hodnotenie aktivít – spätná väzba korešpondentov pre Eurofound

(Progress report)

Na vyžiadanie Eurofound tím korešpondentov pri IVPR prezentoval v online dotazníku Eurofound svoje vyjadrenia, hodnotenia a odporúčania k rôznym aspektom aktivít, realizovaných v rámci kontraktu IVPR s Eurofound v r. 2020. Popri komentároch k jednotlivým realizovaným výstupom sa korešpondenti osobitne vyjadrovali aj k spolupráci s príslušnými členmi tímu Eurofound.

Podpora aktivít Eurofound

V rámci kontraktu tím korešpondentov zabezpečoval disemináciu výskumných štúdií Eurofound k niektorým aktuálnym otázkam skupine takmer 40 užívateľov na Slovensku. V r. 2020 korešpondenti podporili realizovanie prvého online prieskumu Eurofound na Slovensku o tom, ako ľudia v jednotlivých členských štátoch žili a pracovali počas pandémie COVID-19. Korešpondenti informovali skupinu užívateľov na Slovensku aj o výsledkoch tohto unikátneho prieskumu.

Virtuálna porada korešpondentov s členmi výskumného tímu Eurofound

Vzhľadom na pretrvávajúce obmedzenia osobného stretnutia Eurofound (David Foden) zorganizoval s korešpondentmi v jednotlivých členských štátoch EÚ neformálnu online poradu cez platformu MS Teams. Seminár sa uskutočnil 3. decembra 2020 v trvaní približne 2 hodiny, s názvom „COVID-19 a jeho dôsledky“. Obsahovo bol zameraný na informovanie korešpondentov o stave budovania databázy opatrení COVID-19 PolicyWatch. Výskumníci Eurofound (Christine Aumayr-Pintar a Tina Weber) prezentovali aj informačné výstupy, ktoré pripravuje Eurofound v najbližšom období na základe údajov z databázy. Taktiež naznačili, ako bude pokračovať budovanie databázy v r. 2021.

Bližšie informácie o Eurofound, projekte Network of European Observatories, aj o konkrétnych výstupoch spracovaných korešpondentmi pri IVPR sú k dispozícii aj na webstránkach www.eurofound.europa.eu.

<https://ivpr.gov.sk/ivpr-a-eurofound/>

